

Handläggare
Lisa Allinger
Telefon: 08-50825419**Till**
Socialnämnden
2025-04-22

Remiss av En socionomutbildning i tiden (SOU 2025:27)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2024/380

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Socialnämnden har ombetts att svara på remiss av En socionomutbildning i tiden (SOU 2025:27). Utredningens förslag innebär en omstrukturering av socionomprogrammet och att utbildningen fortsätter vara en generalistutbildning. Detta bedöms stärka utvecklingen av studenternas kunskaper och öka likvärdigheten mellan socionomprogrammen vid olika lärosäten. Förslagen syftar också till att ge större fokus åt färdighetsträningen. Socialnämnden välkomnar att det görs en översyn av socionomutbildningen för att säkerställa att utbildningen motsvarar de behov och utmaningar som samhället står inför.

Socialnämnden stödjer de förslag som Förbundet Sveriges Socionomutbildningar med flera presenterar i en skuggutredning, däribland införandet av specialistutbildningar med yrkesexamen på avancerad nivå samt delar SKR:s bedömning att socionomprogrammet bör utformas på ett sätt som motsvarar den verklighet studenterna kommer att möta i sin yrkespraktik.

Socialnämnden delar bilden av behov av mer likvärdig utbildning på de olika lärosätena, mer fokus på färdighetsträning och att lärosätena behöver samverka mer med arbetsgivare. Socialnämnden anser däremot inte att utbildningen ska förlängas och ställer sig frågande till utredningens fokus på ungdomar i kriminalitet och önskar istället att utbildningen i större utsträckning anpassas till de förändringar som följer av den nya socialtjänstlagen.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har bett socialnämnden att svara på remiss av En socionomutbildning i tiden (SOU 2025:27). Övriga remissinstanser är Stadsledningskontoret, Äldrenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Skarpnäck stadsdelsnämnd och Järva stadsdelsnämnd.

Ärendet

Regeringen beslutade den 17 augusti 2023 att uppdra åt en särskild utredare att genomföra en översyn av socionomexamen för att motverka ungdomskriminalitet (dir. 2023:121). Efter ett tilläggsdirektiv utvidgades uppdraget till att överväga om målen i examensbeskrivningen behöver anpassas efter dagens samhällsutmaningar och kompetensbehov (dir. 2024:32).

Utredningens förslag innebär en omstrukturering av socionomprogrammet där programmets generalistkaraktär behålls. Detta bedöms stärka utvecklingen av studenternas kunskaper och öka likvärdigheten mellan socionomprogrammen vid olika lärosäten. Förslagen syftar också till att ge större fokus åt färdighetsträningen. Följande förslag på förändringar i examensordningen föreslås (utredningens förändringsförslag är kursiverade):

Förslag på förändringar i examensordningen

Aktuella samhällsutmaningar

För socionomexamen ska studenten:

- visa kunskap om aktuella samhällsutmaningar inom området
- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund samt kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen.
- visa kunskap om barns behov och sådana samhälls- och familjeförhållanden som påverkar barns, ungas, kvinnors, mäns, och äldres livsbetingelser, samt kunskap om hur funktionsnedsättningar påverkar människors livsbetingelser.
- visa kunskap om och förståelse för hur social utsatthet, normbrytande beteende och ungdomskriminalitet kan förebyggas och hur återfall i brott kan motverkas
- visa kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, samt om hedersrelaterat våld och förtryck.

Arbetssätt och samverkan

För socionomexamen ska studenten:

- visa förmåga att utveckla och genomföra socialt arbete på olika nivåer i samhället i samarbete med de människor som berörs, samt med närstående
- visa förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper

- *visa förmåga att leda, planera och samordna arbete inom området*
- *visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt att diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika grupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.*

Utbildning i juridik

För socionomexamen ska studenten:

- *visa förmåga att utifrån relevant kunskap tillämpa författningar inom ramen för socialt arbete*
- *inom ramen för kursfordringarna, ha fullgjort utbildning i juridik om minst 30 högskolepoäng.*

Verksamhetsförlagd utbildning

För socionomexamen ska studenten:

- *inom ramen för kursfordringarna, ha fullgjort handledd verksamhetsförlagd utbildning om minst 30 högskolepoäng.*
- Förslag till regeringen, vid sidan av examensordningen:
- *Även socionomprogrammets verksamhetsförlagda utbildning ska kunna avräknas mot utbildningsområdet verksamhetsförlagd utbildning.*

Förslag till Förbundet Sveriges Socionomutbildningar (FSSOC):

- *Utveckla och ansvara för en nationell struktur för samverkan för att tillse att utbildningsplatser för verksamhetsförlagd utbildning kan tillgodoses.*

Förslag till universitet och högskolor:

- *Besluta om alternativt urval baserat på arbetslivserfarenhet för tillträde till socionomprogrammet.*

Utredningen föreslår dessutom att regeringen tillsätter ytterligare en utredning om socionomutbildningen som ska arbeta vidare utifrån förslagen. Den nya utredningen bör få i uppdrag att utreda frågan om hur en förlängd socionomutbildning som avslutas med en examen på avancerad nivå kan svara mot de kompetensbehov som framför allt yrkesverksamma socionomer har, och även mot de kompetensbehov som finns inom högskolan. Utredningens föreslår också att universitetskanslersämbetet (UKÄ) särskilt uppmärksammar kravnivåerna, samt lärosätenas förutsättningar att upprätthålla fullgoda kravnivåer inom utbildningen, inom ramen för utredningens utvärdering.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 16 april 2025. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 april 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialnämnden välkomnar att det görs en översyn av socionomutbildningen. Socionomer har en viktig roll för utsatta grupper i samhället. Att arbeta som socionom kan vara krävande och det är av vikt att socionomer är rustade för aktuella och kommande samhällsutmaningar. Att utbildningen går i linje med förändringarna när socialtjänsten ställer om för att arbeta med förebyggande och kunskapsbaserat är också en förutsättning.

Förbundet Sveriges Socionomutbildningar initierade tillsammans med Förbundet för forskning och praktik i socialt arbete, Föreningen Sveriges Socialchefer, Akademikerförbundet SSR samt Fackförbundet Vision en skuggutredning mot bakgrund av att uppdraget för den statliga utredningen, att se över examensmål gällande ungdomsbrottslighet, ansågs för snävt. Deras gemensamma bedömning är att det finns behov av en bred kompetensförstärkning och en utveckling av olika specialistkompetenser för att möta dagens samhällsutmaningar. Socionomutbildningen bör även fortsättningsvis vara en generalistutbildning men behöver kompletteras med vidareutbildningar på avancerad nivå. Skuggutredningens förslag är:

- Att det införs specialistutbildningar med yrkesexamen på avancerad nivå med minst 60 högskolepoäng.
- Att det införs en sammanhållen struktur för socionomers vidareutbildningar.
- En nationell målsättning att hälften av alla yrkesverksamma socionomer ska ha genomgått en specialistutbildning till år 2040.
- Att man utöver genomförd socionomutbildning ska ha minst ett års yrkeserfarenhet för att uppnå behörighet till en specialistutbildning.
- Att det initieras en utbildningsreform på avancerad nivå för socionomer som underbygger och stärker den kompetens- och bemanningssatsning som ska genomföras 2024–2028.
- Att det inrättas ett nationellt socialt kompetensråd för planering och samordning av det sociala arbetets kompetensförsörjning.
- Att partnerskapet för kunskapsstyrning inom socialtjänsten och de regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS) inom socialtjänst och närliggande hälso- och sjukvård kartlägger och stödjer inrättandet av specialistutbildningar för socionomer i samverkan med lärosätena.
- Att förbundet Sveriges socionomutbildningar (FSSOC) inrättar ett utskott för samordning av lärosätenas specialistutbildningar för socionomer.

Vidare föreslås en översyn av kompetenstrappor och karriärtjänster inom socialtjänsten. Det behöver säkerställas att kunskapen som vidareutbildningen erbjuder går i linje med de kompetenskrav som arbetsgivarna har på sina anställda.¹

Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) konstaterar i en rapport från 2024 att socionomprogrammet behöver ses över för att möta samhällets utmaningar och förväntade lagändringar samt att hänsyn tas till kompetens som också efterfrågas av andra arbetsgivare, inte enbart socialtjänstens behov. Socionomprogrammet bör utformas på ett sätt som motsvarar den verklighet de kommer att möta i sin yrkespraktik. Arbetsgivarna har även en viktig roll i att rusta studenterna. Det finns utvecklingsmöjligheter av socionomprogrammet och övergången till arbetsgivaren, och det är viktigt att arbetsgivare och lärosäten tillsammans arbetar med dem.²

Socialnämnden delar skuggutredningens och SKR:s rapports bedömningar och förslag. De organisationer som har varit delaktiga i framtagandet av skuggutredningen samt SKR väger tungt i sammanhanget.

Vidare ser socialnämnden positivt på utredningens förslag att en ny statlig utredning startas och att man i den utredningen bör se över vilka specialistutbildningar som behövs och förutsättningar för att fler ska gå dessa utbildningar. Socialnämnden delar inte utredningens bild av att grundutbildningen bör förlängas.

Utredningen lyfter behov av mer likvärdig utbildning på de olika lärosätena, mer fokus på färdighetsträning för att studenterna ska bli bättre rustade inför den verklighet som råder och att lärosätena behöver samverka mer med arbetsgivare. Socialnämnden delar den bilden och ser behov av en aktiv dialog mellan lärosäten och fältet kring hur förutsättningarna ser ut. Det behöver säkerställas att det finns handledare när studenterna ska göra sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU).

Arbetsgivare behöver erbjuda en god introduktion till nyutexaminerade socionomer och också ta ett ansvar för kompetensutveckling. Socialnämnden ställer sig frågande till utredningens fokus på ungdomar i kriminalitet samtidigt som lärosätena behöver vara uppmärksamma på och förhålla sig till större samhällsförändringar. Socionomer behöver rustas för att möta människor i utsatthet och hur målgrupperna ser ut varierar över tid. Socialnämnden önskar istället att utbildningen i större utsträckning anpassas till de förändringar som följer av den nya socialtjänstlagen.

¹ Förbundet Sveriges Socionomutbildningar et al. Örebro universitet. Reform för socionomers specialistutbildningar Rapport från en skuggutredning. 2024.

² SKR, Socionomprogrammet En undersökning om hur socionomprogrammet kan utvecklas. 2024.

Utredningen föreslår ökad antagning till socionomprogrammet via så kallat alternativt urval. Socialnämnden ser fördelar med ökat antal antagningar via alternativt urval med bedömer att det bör analyseras ytterligare i den föreslagna nya utredningen.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Remiss av En socionomutbildning i tiden (SOU 2025:27)
2. Förbundet Sveriges Socionomutbildningar et al. Örebro universitet. Reform för socionomers specialistutbildningar Rapport från en skuggutredning. 2024.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-04-12
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-04-12